

JESS WALTER

SCHITTERENDE RUINES

'SPECTACULAIR... EEN MEESTERWERK.'

DE GROENE AMSTERDAMMER

JESS WALTER

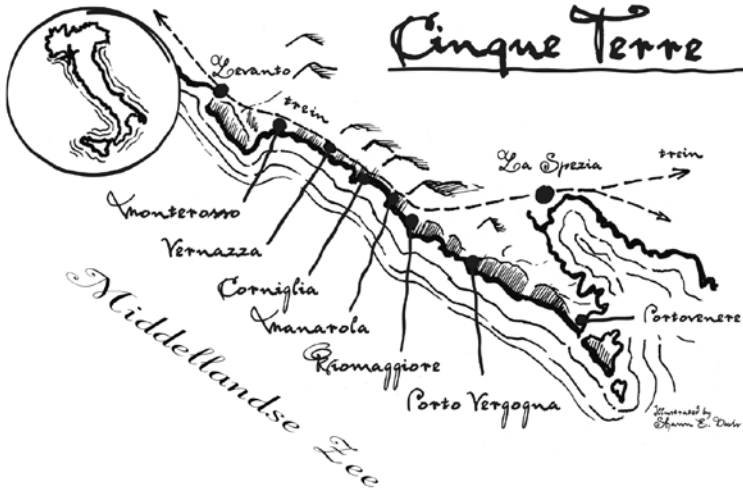
SCHITTERENDE
RUÏNES

*Uit het Engels vertaald door
Nicolette Hoekmeijer*

Voor Anne, Brooklyn, Ava en Alec

Cinque Terre

*De grootste architectonische meesterwerken van de oude Romeinen
zijn gebouwd om er wilde dieren in te laten vechten.*

– VOLTAIRE, Briefwisselingen

*Cleopatra: Ik wil niet de slaaf zijn van de liefde.
Marcus Antonius: Dan zul je geen liefde kennen.*

– Uit de rampenfilm *Cleopatra*, 1963

*[Dick] Cavett heeft in 1980 vier lange interviews gehouden met
Richard Burton... Burton, met vierenvijftig jaar al een schitterende
ruïne, was ongekend charismatisch.*

– ‘Talk Story’ door LOUIS MENAND,
The New Yorker, 22 november 2010

1

De doodzieke actrice

*April 1962
Porto Vergogna, Italië*

De doodzieke actrice arriveerde in zijn dorp op de enige manier waarop je er rechtstreeks kon komen – met een motorboot die de baai in voer, stampend de strekdam rondde, en vervolgens tegen de steiger bonkte. Heel even stond ze wankelend op de voorplecht en toen stak ze een ranke hand uit om de mahoniehouten reling te pakken; met haar andere hand drukte ze een breedgerande hoed tegen haar hoofd. Overal om haar heen braken banen zonlicht op de glinsterende golven.

Twintig meter verderop had Pasquale Tursi het gevoel dat hij droomde toen hij de vrouw zag aankomen. Of eigenlijk, zou hij achteraf bedenken, was dit het tegenovergestelde van een droom: een plotselinge helderheid na zijn hele leven te hebben geslapen. Pasquale strekte zijn rug en staakte de werkzaamheden waar hij dat voorjaar al de hele tijd druk mee in de weer was: een poging een strand aan te leggen bij het verlaten *pensione* van zijn ouders. Pasquale stond tot aan zijn oksels in de koude Ligurische Zee en gooide stenen zo groot als een kat op zijn golfbreker, in de hoop die dusdanig te verstevigen dat zijn bescheiden hoopje bouwzand niet zou worden meegevoerd door de golven. Pasquales strandje was niet breder dan twee vissersboten, en de grond onder zijn laagje zand bestond uit geschulpt gesteente, maar er was in het hele dorp geen vlakker stuk kust te bekennen: een gehuchtje van niets dat gekscherend – of misschien

hoopvol – *Porto* was genoemd, terwijl er geen andere boten af- en aanvoeren dan die van het handjevol ansjovis- en sardientjesvissers uit het dorp. Het tweede deel van de naam, *Vergogna*, betekende schande, en was een overblijfsel uit de tijd dat het dorp was ontstaan, in de zeventiende eeuw, toen zeelieden en vissers er kwamen voor de vrouwen... met een zekere flexibiliteit in moreel en commercieel opzicht.

Op de dag dat hij de mooie Amerikaanse voor het eerst zag waadde Pasquale ook tot aan zijn oksels in dagdromen, waarin hij het armoe-dige Porto Vergogna zag als een vakantieoord in opkomst, en zichzelf als een gevierd zakenman, echt een man van de jaren zestig, een man met ongekende mogelijkheden aan het begin van een roemrijke, moderne tijd. Hij zag overal tekenen van *il boom* – de opkomende rijkdom en geletterdheid die Italië een ander aanzien gaven. Dus waarom niet ook hier? Pasquale was onlangs teruggekeerd van vier jaar in het bruisende Florence, en bij thuiskomst in het achtergebleven gehuchtje van zijn jeugd verbeeldde hij zich dat hij essentiële kennis meebracht uit de rest van de wereld – een wonderschoon tijdperk van glanzende *macchine*, van televisies en telefoons, van dubbele martini's en vrouwen die een broek droegen met smalle pijpen, van een wereld die voorheen alleen maar in films leek te bestaan.

Porto Vergogna was niet meer dan een handvol oude, witgekalkte huisjes, een vergeten kapelletje en het enige bedrijf in het plaatsje – het kleine hotel met café, dat werd gerund door Pasquales familie – allemaal dicht tegen elkaar aan, als een kudde slapende geiten in een spleet tussen de steile kliffen. Achter het dorp liepen de rotsen een kleine tweehonderd meter omhoog naar een wand van zwarte, gegroefde bergen. Aan de voet van het dorpje kabbelde het zeewater in een rotsachtig, garnaalvormig baaitje, waar de vissers elke dag uitvoeren en weer terugkeerden. Afgeschermd door de rotsen erachter en de zee ervoor hadden er nooit auto's of karren in het gehucht kunnen komen, en de straten, voor zover je daarvan kon spreken, waren niet meer dan smalle paadjes tussen de huizen – weggetjes met aan weerszijden bakstenen, nog smaller dan een stoep, steile steegjes en trappetjes die zo smal waren dat je werkelijk overal in

het plaatsje, behalve op het piazza San Pietro, het dorpspleintje, alleen maar je armen hoefde te strekken om zowel links als rechts een muur te raken.

In die zin verschilde het afgelegen Porto Vergogna niet zo veel van de schilderachtige dorpjes iets meer ten noorden in de Cinque Terre, alleen was het kleiner, nog meer afgelegen en minder pittoresk. Sterker nog, de hotel- en restauranteigenaren in het noorden hadden hun eigen koosnaampje voor het gehucht dat was ingeklemd tussen de hoge rotswanden: *culo di baldracca* – de hoerenspleet. Maar ondanks het dedain van de naburige dorpen was Pasquale, in navolging van zijn vader, de overtuiging toegedaan dat Porto Vergogna op een dag net zo welvarend kon worden als de rest van Levanto, de kustlijn ten zuiden van Genua waar de Cinque Terre onder viel, of zelfs als de grotere toeristische steden aan de Ponente – Portofino en de mondaine Italiaanse Rivièra. Als er al eens een toerist met een bootje of te voet verzeild raakte in Porto Vergogna was het meestal een verdwaalde Fransman of een Zwitser, maar Pasquale koesterde de hoop dat de jaren zestig een toevloed van Amerikanen zou brengen, onder aanvoering van de *bravissimo* Amerikaanse president, John Kennedy, en zijn vrouw, Jacqueline. Als zijn dorpje ook maar enige kans wilde maken om uit te groeien tot de *destinazione turistica primaria* waar hij van droomde, dan zou het dergelijke vakantiegangers moeten trekken, en daartoe moest het plaatsje – om te beginnen – een strand hebben, had Pasquale bedacht.

Zodoende stond hij half onder water, met een grote steen onder zijn kin, op het moment dat de boot van rood mahoniehout deinend zijn baai binnenkwam. Zijn oude vriend Orenzio stond aan het roer, in dienst van de rijke wijnhandelaar en hotelier Gualfredo, die het toerisme ten zuiden van Genua bestierde maar wiens dure, tien meter lange motorboot zelden Porto Vergogna aandeed. Pasquale zag de boot vaart minderen in de korte golfslag, en hij wist niets anders te verzinnen dan hard ‘Orenzio!’ roepen. Zijn vriend was even in de war door die begroeting; Pasquale en hij waren al bevriend vanaf hun twaalfde, maar ze waren geen schreeuwers, eerder... hoofdknikkers, lipkrullers, wenkbrauwfronsers. Orenzio knikte bars. Hij was

altijd heel ernstig wanneer hij toeristen aan boord had, met name wanneer het Amerikanen waren. ‘Het zijn serieuze mensen, die Amerikanen’, had Orenzio een keer aan Pasquale uitgelegd. ‘Nog argwanender dan Duitsers. Als je te veel glimlacht denken Amerikanen dat je ze een poot uitdraait.’ Die dag had Orenzio wel een heel stugge uitstraling, en hij wierp een snelle blik op de vrouw achter in zijn boot, een vrouw met een lange, geelbruine jas dicht om haar slanke taille getrokken, en met een slappe hoed op die een groot deel van haar gezicht bedekte.

Toen zei de vrouw op zachte toon iets tegen Orenzio, en haar stem droeg over het water. Koeterwaals, dacht Pasquale eerst, totdat hij hoorde dat het Engels was – Amerikaans, om precies te zijn: ‘Neem me niet kwalijk, maar wat doet die man daar nou?’

Pasquale wist dat zijn vriend onzeker was over zijn gebrekkige Engels, en dat hij zijn antwoorden in die verfoeide taal meestal zo kort mogelijk hield. Orenzio wierp een blik op Pasquale, die een grote steen in zijn hand had voor zijn golfbreker in aanbouw, en hij probeerde het Engelse woord voor strand te zeggen – *beach* – wat er enigszins ongelukkig uitkwam als ‘bitch’. De vrouw hield haar hoofd een beetje schuin alsof ze hem niet goed had verstaan. Pasquale schoot te hulp en mompelde dat de bitch voor de toeristen was, ‘*per i turisti*’. Maar de mooie Amerikaanse leek het niet te horen.

Het was iets wat Pasquale van zijn vader had meegekregen, die droom over het toerisme. Carlo Tursi had er de laatste tien jaar van zijn leven aan gewijd om de vijf grotere plaatsen van de Cinque Terre zover te krijgen dat Porto Vergogna als zesde aan de reeks werd toegevoegd. (‘Zo veel mooier,’ zei hij altijd, ‘*Sei Terre*, de zes landen. Cinque Terre is heel lastig uit te spreken voor toeristen.’) Maar het kleine Porto Vergogna ontbeerde de aantrekkingskracht en de politieke invloed van de vijf grotere burens. Dus terwijl de vijf met elkaar werden verbonden door telefoonlijnen en uiteindelijk zelfs een spoortunnel, en ze elk seizoen werden overspoeld door toeristen met al hun geld, schrompelde het zesde plaatsje ineen, als een extra vinger. Carlo had zich ook vergeefs ingezet voor het doortrekken van de spoortunnel met een kilometer, wat van levensbelang was

om Porto Vergogna in verbinding te stellen met de grotere kustdorpen. Maar zover kwam het niet, en omdat de dichtstbijzijnde weg onder aan de terrassen met wijnranken liep, op de hellingen aan de achterkant van de bergen van de Cinque Terre, bleef Porto Vergogna afgesloten van de buitenwereld, moederziel alleen in de plooi van de zwarte, gegroefde hellingen, met aan de voorkant slechts de zee en aan de achterkant enkel steile paadjes de berg op.

Op de dag dat de stralende Amerikaanse arriveerde, was Pasquale vader acht maanden dood. Carlo was snel en rustig heengegaan, er was een bloedvat in zijn hoofd geknapt terwijl hij een van zijn geliefde kranten zat te lezen. Pasquale liet keer op keer de laatste tien minuten van het leven van zijn vader de revue passeren: hij nam een slokje van zijn espresso, een trekje van zijn sigaret, lachte om iets in de Milanese krant (Pasquale's moeder had de krant bewaard maar er nooit iets grappigs in kunnen ontdekken), en zakte vervolgens voorover alsof hij was ingedommeld. Pasquale was in Florence, waar hij studeerde, toen hij hoorde dat zijn vader was overleden. Na afloop van de begrafenis smeekte hij zijn oude moeder om naar Florence te verhuizen, maar het idee alleen al stuitte haar tegen de borst. 'Wat voor echtgenote zou ik zijn als ik je vader in de steek zou laten, alleen maar omdat hij dood is?' Het was een uitgemaakte zaak – in elk geval voor Pasquale – dat hij terug naar huis moest om voor zijn broze moeder te zorgen.

Zodoende nam Pasquale weer zijn intrek in zijn oude kamer in het hotel. En misschien was het uit schuldgevoel dat hij zo afwijzend had gereageerd toen hij jong was, maar ineens zag hij het helemaal voor zich – het familiehotel – met de ogen die hij van zijn vader had geërfd. Ja, dit plaatsje zou een Italiaans vakantieoord nieuwe stijl kunnen worden – een plek waar Amerikanen hun toevlucht zochten, de rotsachtige kust vol parasols, het klikken van fototoestellen, overall Kennedy's! Misschien speelde er ook iets van eigenbelang mee in zijn verlangen het verlaten pensionne om te toveren tot een hotel van wereldformaat, maar dat was dan maar niet anders: het oude hotel was zijn enige erfenis, zijn enige kapitaal in een samenleving die er rijp voor was.

Het hotel bestond uit een *trattoria* – een restaurantje met drie tafeltjes – een keuken en twee bescheiden appartementen op de begane grond, en daarboven de zes kamers van het oude bordeel. Met het hotel erfde hij ook de zorg voor de enige vaste bewoners, *le due streghe*, zoals de vissers hen noemden, de twee heksen: Pasquales hulpbehoevende moeder, Antonia, en Valeria, haar zus met het haar als een bos stro, de kenau die het meest in de keuken stond, als ze niet tekeering tegen de luie vissers of de sporadische gast die in het hotel verzeild was geraakt.

Als Pasquale íéts was, dan was het wel verdraagzaam, en hij berustte in het excentrieke gedrag van zijn melodramatische *mama* en zijn gekke *zia*, zoals hij ook het gedrag van de onbehouwen vissers gelaten over zich heen liet komen – die elke ochtend hun *pescherccio* naar de waterlijn trokken en de zee op duwden, kleine houten scheepjes die als vuile slabakken op de golven deinden, trillend door het *pruttel-de-pruttel* van hun walmende buitenboordmotor. Elke dag opnieuw wisten de vissers net genoeg ansjovis, sardientjes en zeebaars te vangen, die ze verkochten op de markten of aan de restaurantjes in het zuiden, waarna ze huiswaarts keerden om grappa te drinken en scherpe, zelf gerolde sigaretten te roken. Zijn vader had altijd benadrukt dat er een groot verschil bestond tussen enerzijds hijzelf en zijn zoon – afstammelingen van een vooraanstaande Florentijnse handelsfamilie, aldus Carlo – en anderzijds deze ordinaire vissers. ‘Moet je ze nou zien’, zei hij dan tegen Pasquale, vanachter een van zijn vele kranten die wekelijks met de postboot werden bezorgd. ‘In een tijd die meer beschaving kende, zouden ze onze dienaren zijn geweest.’

Carlo, die al twee oudere zoons had verloren in de oorlog, was niet van zins zijn jongste zoon op een vissersboot te laten werken, of in de visfabriek in La Spezia, of op de wijnterrassen, of in de marmergroeven in de Apennijnen, of op welke plek dan ook waar een jongen een vak zou kunnen leren waar hij iets aan had, waar hij het gevoel van zich af zou kunnen schudden dat hij een slappeling was voor wie geen plek was in deze harde wereld. In plaats daarvan hadden Carlo en Antonia – die al veertig was toen Pasquale werd ge-

boren – hem min of meer voor zichzelf gehouden, en pas na vele smeebeden hadden zijn ouders, die toen al aardig op leeftijd waren, erin toegestemd dat hij naar Florence zou gaan om te studeren.

Toen Pasquale na de dood van zijn vader terugkeerde, wisten de vissers niet goed wat ze met hem aan moesten. Zijn merkwaardige gedrag – met zijn neus in de boeken, in zichzelf praten, van alles en nog wat opmeten, zakken vol zand uitstorten over de rotsen en dat uitkammen als een ijdel man die zijn laatste plukken haar over zijn schedel drapeert – werd aanvankelijk toegeschreven aan verdriet. De vissers boetten hun netten en zagen hoe de tengere eenentwintigjarige stenen verplaatste in de hoop te voorkomen dat zijn strand zou worden meegevoerd door een storm, en hun ogen werden vochtig bij de herinnering aan alle onvervulde dromen van hun eigen overleden vader. Maar al snel begonnen de vissers Carlo Tursi en de goedmoedige plagerijtjes te missen.

Nadat ze Pasquale enkele weken met zijn strand in de weer hadden gezien, hielden de vissers het niet meer uit. Op een dag wierp Tomasso de Oudere de jonge man een lucifersdoosje toe, met de woorden: ‘Hier heb je een stoel voor je strandje, Pasquale!’ Na een paar weken van geforceerde vriendelijkheid was het plaagstootje een opluchting, als een onweersbui die eindelijk losbarstte boven het dorpje. Alles was weer bij het oude. ‘Pasquale, ik zag gisteren een stuk van je strand bij Lerici liggen. Zal ik de rest van het zand daar ook heen brengen of wacht je liever tot de stroming het meeneemt?’

Maar een strand was tenminste wel iets wat de vissers konden begrijpen; er waren tenslotte ook stranden in Monterosso al Mare en in de plaatsen noordelijker aan de Rivièra, waar de vissers het grootste deel van hun vangst verkochten. Toen Pasquale liet weten dat hij van plan was een tennisbaan uit te hakken op een uitstekend stuk rots, zeiden de vissers dat er bij hem nog meer steekjes loszaten dan bij zijn vader. ‘Die jongen is niet goed bij zijn hoofd’, zeiden ze terwijl ze op het kleine piazza sigaretten rolden en Pasquale over de rotsen zagen scharrelen om met een touw de contouren van zijn toekomstige tennisbaan aan te geven. ‘Het is een familie van *pazzi*. Nog even en hij praat met katten.’ Omdat hij alleen maar steile rotswanden ter be-

schikking had, was een golfbaan onbegonnen werk, begreep Pasquale. Maar niet ver van zijn hotel was een natuurlijk plateau, gevormd door drie uitstekende stukken rots, en als hij erin slaagde de bovenkant af te vlakken en de spleten te overspannen, kon hij misschien wel een bekisting maken en daar voldoende beton in storten om een effen, rechthoekig vlak te creëren voor een tennisbaan – als een visioen dat opdoemt uit de rotswand – zodat bezoekers die met de boot kwamen in een oogopslag zouden zien dat dit een eersteklas vakantieoord was. Als hij zijn ogen sloot zag hij het voor zich: mannen in een smetteloos witte broek die een bal in een hoge boog over en weer sloegen op een schitterende tennisbaan die uit de rotswand stak, twintig meter boven het strand, terwijl niet ver ervandaan vrouwen in een zomerjurk met zonnehoed onder een parasol aan hun drankje nipten. Dus hakte hij in op de rotswand, met een pikhouweel, met hamer en beitel, in de hoop een vlak te maken dat groot genoeg was voor een tennisbaan. Hij harkte zijn laagje zand. Hij wierp stenen in zee. Hij verdroeg de plagerijen van de vissers. Hij nam af en toe een kijkje bij zijn stervende moeder. En hij wachtte – zoals hij dat altijd had gedaan – totdat hij het leven op zijn pad zou vinden.

Zo zag het leven van Pasquale Tursi eruit, de eerste acht maanden na het overlijden van zijn vader. Hij mocht dan niet echt gelukkig zijn, hij was ook niet ongelukkig. Je zou kunnen zeggen dat hij ergens in die immense leegte zweefde waarin de meeste mensen zich bevinden, ergens tussen verveling en tevredenheid.

En misschien zou hij hier altijd zijn blijven hangen als niet op deze frisse, zonnige middag de mooie Amerikaanse was verschenen, terwijl Pasquale twintig meter verderop tot aan zijn oksels in het water stond en zag hoe de mahoniehouten boot tot stilstand kwam bij de houten bolders van de aanlegsteiger, met op de voorplecht de vrouw, een briesje deed het zeewater om haar heen rimpelen.

Ze was onwaarschijnlijk dun maar toch had ze prachtige rondingen, deze mooie Amerikaanse. Vanaf de plek waar Pasquale stond, in zee – het zonlicht dat achter haar schitterde, de wind die met haar stroblonde haar speelde – leek het haast alsof ze tot een andere diersoort behoorde, langer en etherischer dan alle andere vrouwen die

hij ooit had gezien. Orenzio wilde haar helpen en na een lichte aarzeling pakte ze zijn uitgestoken hand. Hij hielp haar van zijn boot op de smalle steiger.

‘Dank u,’ klonk een klein stemmetje onder de hoed, gevolgd door ‘*grazie*’, het Italiaanse woord met veel nadruk uitgesproken, duidelijk onwennig. Ze zette haar eerste stap richting het dorpje, leek even te wankelen, hervond toen haar evenwicht. Dat was het moment waarop ze haar hoed afzette om het dorpje beter te kunnen bekijken, het moment waarop Pasquale haar gezicht goed kon zien en met lichte verbazing constateerde dat de mooie Amerikaanse... tja... niet eens zo mooi was.

O, ze was aantrekkelijk, dat zonder meer, maar niet op de manier die hij had verwacht. Om te beginnen was ze net zo lang als Pasquale, ongeveer één meter tachtig. En vanaf de plek waar hij stond leken haar gelaatstreken misschien wat te uitgesproken voor zo’n klein gezicht – zo’n krachtige kaaklijn, zulke volle lippen, zulke ronde en grote ogen dat het leek alsof ze ergens van was geschrokken. En kon een vrouw té slank zijn, zodat haar rondingen abrupt leken, veront-rustend? Haar lange haar zat in een paardenstaart en haar huid was licht gebronsd en lag glad over een gezicht dat op een bepaalde manier te scherp en tegelijkertijd te week was – de neus te klein voor de kin, voor de hoge jukbeenderen, voor de grote donkere ogen. Nee, dacht hij, hoewel ze aantrekkelijk was, was ze geen echte schoonheid.

Maar toen draaide ze haar hoofd zijn kant op, en de onverenigbare elementen van haar krachtige gelaatstreken vloeiden samen tot een volmaakt geheel. Pasquale herinnerde zich van zijn studie dat sommige gebouwen in Florence vanuit een bepaalde hoek tegenvielen terwijl het totaalplaatje altijd wist te overtuigen, het altijd goed deed op foto’s; dat de verschillende gezichtspunten waren bedoeld om een geheel te vormen; datzelfde gold voor bepaalde mensen, bedacht hij. Ze glimlachte en Pasquale was ogenblikkelijk verliefd, voor zover dat mogelijk is, en zou dat de rest van zijn leven blijven – niet eens zozeer verliefd op de vrouw, die hij helemaal niet kende, maar verliefd op het moment.

Hij liet de steen die hij in zijn handen had, vallen.

Ze draaide haar hoofd – naar rechts, toen naar links, toen weer naar rechts – alsof ze de rest van het dorpje zocht. Pasquale keek met haar ogen: een handjevol morsige huizen, waarvan sommige leegstonden, die zich als mosselen in de spleet tussen de rotsen hadden gehecht. Op het piazza scharrelden wat wilde katten, maar verder was het verlaten, de vissers waren met hun boten het water op. Pasquale voelde steevast de enorme teleurstelling wanneer een wandelaar bij toeval in het dorpje verzeild raakte, of wanneer iemand die de kaart niet goed had gelezen of die de taal niet goed verstond er met een bootje aanlegde – mensen die dachten dat ze naar de lieflijke toeristenplaatsjes *Portovenere* of *Portofino* gingen, en dan ineens in het *bruto* vissersdorpje Porto Vergogna terechtkwamen.

‘O, neem me niet kwalijk’, zei de mooie Amerikaanse in het Engels, en ze draaide zich weer naar Orenzio. ‘Zal ik ook wat dragen? Of is dat inbegrepen bij... ik bedoel... ik weet niet goed waar wel en niet voor is betaald.’

Orenzio hield het voor gezien met dat vervloekte Engels na dat ‘beach’-gedoe, en hij haalde alleen zijn schouders op. Met zijn gedrongen postuur, zijn flaporen en de doffe blik in zijn ogen gedroeg hij zich ook nog eens zo dat toeristen dachten dat hij een hersenbeschadiging had. Meestal waren ze zo onder de indruk van de kundige wijze waarop deze simpele ziel met zijn lodderige ogen een motorboot bestuurde dat ze hem een royale fooi gaven. Orenzio begreep op zijn beurt dat hoe dommer hij zich voordeed, en hoe slechter hij Engels sprak, hoe meer geld hij zou krijgen. Dus keek hij onnozelen voor zich uit en knipperde met zijn ogen.

‘Moet ik mijn bagage zelf dragen?’ vroeg de vrouw nogmaals, op geduldige en enigszins hulpeloze toon.

‘*Bagagli, Orenzio*’, riep Pasquale naar zijn vriend, en op dat moment begon het Pasquale te dagen: deze vrouw wilde haar intrek nemen in zijn hotel! Pasquale waadde in de richting van de steiger en likte zijn lippen ter voorbereiding op zijn stoeve Engels. ‘*Please*,’ zei hij tegen de vrouw, zijn tong als een stuk kraakbeen in zijn mond, ‘ik heb de eer en Orenzio uw tas dragen. Naar Hotel Re-de-lijk Uitzicht.’ Zijn woorden leken de Amerikaanse in verwarring te brengen, maar

dat ontging Pasquale. Hij wilde zwierig eindigen en probeerde te bedenken wat de juiste aanspreekvorm voor haar was (*Madam?*) maar het liefst wilde hij nog iets mooiers. Hij had het Engels nooit echt onder de knie gekregen, maar hij wist genoeg om een gezonde angst te hebben voor de grillige gestrengheid, de botte onzinnigheid; de taal was onvoorspelbaar, als een bastaardhond. Zijn eerste woorden Engels had hij geleerd van de enige Amerikaan die ooit in het hotel had gelogeed, een schrijver die elk voorjaar naar Italië kwam om noest te schrijven aan zijn levenswerk – een epische roman over zijn ervaringen in de Tweede Wereldoorlog. Pasquale probeerde te bedenken wat de lange, charmante schrijver tegen deze vrouw zou zeggen, maar hij kwam niet op de woorden en hij vroeg zich af of er een Engels equivalent bestond voor het Italiaanse *bella*: mooi. Hij waagde een poging: ‘Toe. Kom. Mooi Amerika.’

Ze keek hem heel even indringend aan – het langste moment van zijn leven tot dan toe – glimlachte toen en sloeg zedig haar blik neer. ‘Dank u. Is dit uw hotel?’

Pasquale was bij de steiger gekomen en waadde niet langer door het water. Hij trok zichzelf omhoog, schudde het water uit zijn broekspijpen en stelde zich voor – op en top de innemende hotelhouder. ‘Ja. Is mijn hotel.’ Pasquale wees naar het kleine, met de hand beschilderde bordje aan de linkerkant van het piazza. ‘Kom.’

‘En... u hebt een kamer voor ons gereserveerd?’

‘O ja. Veel kamer. Alle kamer voor u. Ja.’

Ze keek naar het bordje en toen weer naar Pasquale. Het warme briesje was weer opgestoken en joeg de ontsnapte haren uit haar paardenstaart als wimpels langs haar gezicht. Ze keek glimlachend naar het plasje van al het water dat van zijn magere lijf drupte, keek toen in zijn zeeblauwe ogen en zei: ‘Wat hebt u een prachtige ogen.’ Toen zette ze de hoed weer op haar hoofd en liep in de richting van het kleine pleintje, het centrum van het onbekende dorpje dat voor haar lag.

Porto Vergogna had nooit een *un liceo* gehad – een middelbare school – en als kind was Pasquale dan ook altijd met de boot naar La Spezia gegaan. Daar had hij Orenzio leren kennen, zijn eerste echte

vriend. Ze waren bij toeval bij elkaar in de klas terechtgekomen: de verlegen zoon van de oude hotelhouder en de kleine jongen van de kade, met zijn flaporen. Pasquale had ook wel bij Orenzio en zijn familie gelogeerd, in de winter, als de overtocht moeilijk was. De winter voordat Pasquale naar Florence ging, hadden Orenzio en hij een spel bedacht dat ze speelden onder het genot van glazen Zwitsers bier. Ze zaten tegenover elkaar op de kade van La Spezia en slingerden elkaar beledigingen naar het hoofd, net zo lang totdat ze niets nieuws meer wisten te bedenken of in herhaling vervielen, en dan moest de verliezer het glas dat voor zijn neus stond leegdrinken. En nu, terwijl Orenzio de bagage van de Amerikaanse op zijn schouders hees, boog hij zich iets naar Pasquale en speelde een drankloze versie van hun spel. ‘Wat zei ze, halvegare?’

‘Ze vindt dat ik mooie ogen heb’, zei Pasquale, die het spel niet meespeelde.

‘Ja hoor, ballenknipper’, zei Orenzio. ‘Ik geloof er helemaal niets van.’

‘Nee, echt. Ze is verliefd op mijn ogen.’

‘Je bent een leugenaar, Pasqo, en je knijpt de kat graag in het donker.’

‘Het is echt zo.’

‘Dat je de kat graag in het donker knijpt?’

‘Nee. Ze zei het echt, van mijn ogen.’

‘Je bent een geitenneuker. Die vrouw is een filmster.’

‘Zeg dat’, zei Pasquale.

‘Nee, idioot, ze speelt echt in films. Ze hoort bij een Amerikaans bedrijf dat in Rome een film opneemt.’

‘Welke film?’

‘*Cleopatra*. Lees je dan helemaal geen kranten, hasjkikker?’

Pasquale keek over zijn schouder naar de Amerikaanse actrice, die over de trap naar het dorpje liep. ‘Maar ze heeft een veel te lichte huid om *Cleopatra* te spelen.’

‘Elizabeth Taylor, de hoer die mannen verslindt, speelt *Cleopatra*’, zei Orenzio. ‘Zij speelt een ander personage. Lees je dan echt helemaal geen kranten, billentikker?’

‘Wie speelt zij dan?’

‘Hoe moet ik dat weten? Er zijn vast heel veel personages.’

‘Hoe heet ze?’ wilde Pasquale weten.

Orenzio liet hem de getikte instructiebrief zien die hij had ontvangen. Op het vel papier stond haar naam, en dat ze naar het hotel in Porto Vergogna gebracht moest worden, en dat de rekening kon worden gestuurd naar de man die het hele uitstapje had geregeld, Michael Deane, die verbleef in het Grand Hotel in Rome. Op dat ene vel papier stond dat Michael Deane ‘*special production assistant*’ was bij 20th Century Fox Pictures. En de naam van de vrouw was...

‘Dee... Moray’, las Pasquale voor. Het klonk hem niet bekend in de oren, maar er waren zoveel Amerikaanse filmsterren – Rock Hudsons, Marilyn Monroes, John Waynes – en net wanneer hij dacht dat hij ze allemaal kende werd er iemand anders beroemd, haast alsof ergens in Amerika een fabriek stond waar gezichten werden gemaakt voor dat enorme witte doek. Pasquale keek nog een keer naar haar, al op het trappetje dat naar de spleet in de rotsen voerde, en naar het dorpje dat in afwachting was. ‘Dee Moray’, zei hij nog een keer.

Orenzio las mee over zijn schouder. ‘Dee Moray’, zei Orenzio. De naam had iets intrigerends en de beide mannen bleven hem maar herhalen. ‘Dee Moray’, zei Orenzio nog een keer.

‘Ze is ziek’, zei Orenzio tegen Pasquale.

‘Wat heeft ze dan?’

‘Hoe moet ik dat weten? Die man zei alleen maar dat ze ziek is.’

‘Ernstig?’

‘Dat weet ik ook niet.’ En toen, als om het af te leren, alsof hun oude spelletje zelfs hem begon te vervelen, voegde Orenzio er nog een scheldwoord aan toe, *un mangiaculo* – ‘konteter.’

Pasquale zag Dee Moray in de richting van zijn hotel lopen, met kleine stapjes over het stenen paadje. ‘Zo ziek kan ze niet zijn’, zei hij. ‘Ze is beeldschoon.’

‘Maar niet zo mooi als Sophia Loren’, zei Orenzio. ‘Of Marilyn Monroe.’ Dat was ook iets wat ze de afgelopen winter hadden gedaan, naar de film gaan en de vrouwen die ze zagen, rangschikken.

‘Nee, zij is mooi op een heel intelligente manier... zoals Anouk Aimée.’

‘Ze is zo mager’, zei Orenzio. ‘En ze is geen Claudia Cardinale.’

‘Nee’, moest Pasquale erkennen. Claudia Cardinale was pure perfectie. ‘Maar haar gezicht heeft iets heel ongewoons.’

Het werd allemaal iets te genuanceerd voor Orenzio. ‘Als ik met een hond met drie poten was komen aanzetten, Pasqo, was je daar verliefd op geworden.’

Toen begon Pasquale zich zorgen te maken. ‘Orenzio, weet je wel zeker dat ze hier naartoe wilde?’

Orenzio sloeg met vlakke hand op het papier dat Pasquale in zijn hand hield. ‘Die Amerikaan, Deane, die haar naar La Spezia heeft gebracht? Ik heb tegen hem gezegd dat hier niemand komt. Ik heb gevraagd of hij misschien Portofino of Portovenere bedoelde. Hij vroeg wat Porto Vergogna voor plaatsje was, en ik heb gezegd dat hier een hotel is en verder helemaal niets. Hij vroeg of het een rustig plaatsje was. Ik heb gezegd dat alleen de dood stiller is, en toen zei hij: “Precies wat ik zoek.”’

Pasquale keek zijn vriend met een glimlach aan. ‘Dank je, Orenzio.’

‘Geitenneuker’, zei Orenzio zachtjes.

‘Die heb je al een keer gebruikt’, zei Pasquale.

Orenzio maakte een gebaar alsof hij een biertje achteroversloeg.

Toen keken ze allebei naar de rots, veertig meter hoger op de helling, waar de eerste Amerikaanse gast sinds de dood van zijn vader naar de voordeur van zijn hotel keek. Dit is de toekomst, dacht Pasquale.

Dee Moray bleef staan en draaide zich naar hen om. Ze schudde haar paardenstaart los en haar door de zon gebleekte haren dansen wild om haar gezicht, terwijl zij het uitzicht vanaf het dorpsplein op de zee op zich liet inwerken. Toen keek ze naar het uithangbord en hield haar hoofd een beetje schuin, alsof ze probeerde te begrijpen wat er stond:

HOTEL REDELIJK UITZICHT

Vervolgens klemde de toekomst haar slappe hoed onder de arm, duwde de deur open, bukte en ging naar binnen.

Nadat ze in het hotel was verdwenen speelde Pasquale even met de niet te onderdrukken gedachte dat hij haar op de een of andere manier tot leven had gewekt, dat hij, na hier jaren te hebben gewoond, na maanden van stil verdriet, na in alle eenzaamheid op de komst van de Amerikanen te hebben gewacht, deze vrouw had samengesteld uit oude filmfragmenten en boeken, uit de verloren gegane artefacten en ruïnes van zijn dromen, uit zijn heroïsche, geïsoleerde bestaan. Hij wierp een blik op Orenzio, die met iémands bagage zeulde, en ineens leek de hele wereld zo onvoorstelbaar, de tijd dat wij op aarde zijn zo kort, als een droom. Niet eerder had hij zo'n afstandelijke, existentiële gewaarwording gekend, zo'n angst-aanjagende vrijheid gevoeld – het was alsof hij boven het dorpje zweefde, boven zijn eigen lichaam – en hij vond het opwindend op een manier die hij met geen mogelijkheid zou kunnen uitleggen.

'Dee Moray', zei Pasquale Tursi ineens, hardop, waarmee hij een eind maakte aan zijn mijmeringen. Orenzio keek zijn kant op. Pasquale keerde hem de rug toe en zei nogmaals de naam, ditmaal heel zachtjes, nauwelijks meer dan een fluistering, in verlegenheid gebracht door de hoopvolle ademtocht die deze woorden voortbracht. Het leven, dacht hij, is domweg een kwestie van verbeeldingskracht.